

DECRET .../2018, de ... de ..., d'ús de dades confidencials amb finalitats científiques emparades pel secret estadístic

Una de les característiques que defineix el nostre temps és la irrupció i entrada de la ciència en totes les activitats humanes. La ciència és valorada com a factor de millora econòmica i de cohesió social.

La ciència –entesa en un sentit ampli, comprensiva no només de les ciències exactes o naturals, també de les socials o humanístiques– constitueix una eina indispensable de futur i una oportunitat que pot contribuir a millorar significativament la qualitat de vida, riquesa i benestar de la població. I la ciència es nodreix de dades. Nombroses preguntes formulades en els àmbits diversos del coneixement només es poden resoldre a partir de dades pertinents i exhaustives que permetin estudis en profunditat.

Comptar, per tant, amb dades rellevants, oportunes i d'alta qualitat per a la investigació en els diversos camps de la ciència esdevé un component important de la comprensió i la governança de la societat basada en dades científiques.

D'altra banda, és comú a les democràcies avançades del nostre entorn el fet no discutit que les polítiques públiques s'han de definir i implementar a partir del coneixement basat en l'evidència científica de les dades que concerneixen la realitat sobre la qual es vol actuar, dades a les quals cal sovint aplicar models estadístics i estàndards per fer-les més rigoroses i fiables.

Aquestes dades poden tenir orígens diversos, però són les dades generades per l'estadística oficial les que aporten una major riquesa i detall informatiu, a banda que l'estadística oficial garanteix un tractament de les dades escrupolosament respectuós amb la identitat dels subjectes informants.

En aquest sentit, la informació recollida amb finalitats estadístiques ha de ser susceptible de reutilització amb finalitats científiques i per a la definició i anàlisi de polítiques públiques. Els investigadors i els òrgans dedicats al disseny, anàlisi i avaluació de polítiques públiques han de poder accedir a dades estadístiques confidencials perquè serveixin a la recerca i al disseny de polítiques públiques, sense renunciar a la protecció que exigeixen aquestes dades estadístiques confidencials.

Sensible a aquest plantejament, la Llei 23/1998, de 30 de desembre, d'estadística de Catalunya, en la redacció feta per la Llei 5/2016, del 23 de desembre, del Pla estadístic de Catalunya 2017-2020 i de modificació de la Llei 23/1998, d'estadística de Catalunya, incorpora un nou article 30 –en línia amb el Reglament (UE) núm. 557/2013 de la Comissió, de 17 de juny de 2013, relatiu a l'estadística europea en allò que fa referència a l'accés a dades confidencials amb finalitats científiques– per permetre als instituts d'investigació científica, als investigadors, als centres de recerca i a les entitats de dret públic dedicades al disseny, la planificació, la programació, el seguiment i l'avaluació de polítiques públiques accedir a dades confidencials amb finalitats estadístiques

emparades pel secret estadístic, sempre que no permetin una identificació directa de les persones, respectant la legislació en matèria de protecció de dades i el secret estadístic.

En el mateix sentit, la Llei del Pla estadístic de Catalunya 2017-2020 estableix, a l'article 4, que un dels objectius generals del Pla estadístic esmentat és promoure l'ús de l'estadística oficial per a la recerca en ciències socials i l'avaluació i el millorament de les polítiques públiques.

Aquest Decret s'adreça al desplegament d'aquesta previsió, amb l'estructura següent:
(ESTRUCTURA DEL DECRET)

Per tot això, a proposta del conseller competent en matèria de gestió i coordinació del Sistema estadístic de Catalunya, d'acord amb el dictamen de la Comissió Jurídica Assessora i prèvia deliberació del Govern,

Decreto:

Article 1 *Objecte*

Aquest Decret desplega la previsió continguda a l'article 30 de la Llei d'estadística de Catalunya i té per objecte regular els termes en què instituts d'investigació científica, investigadors, centres de recerca i entitats de dret públic dedicades al disseny, la planificació, la programació, el seguiment i l'avaluació de polítiques públiques poden accedir a dades confidencials amb finalitats científiques emparades pel secret estadístic.

Article 2 *Definicions*

Als efectes d'aquest Decret, s'entén per "dades confidencials amb finalitats científiques" les dades que només permeten la identificació indirecta de les unitats estadístiques, en forma de fitxers d'utilització segura o d'utilització científica.

S'entén per "fitxers d'utilització segura" els que contenen dades confidencials amb finalitats científiques a les quals no s'han aplicat mètodes de control de revelació estadística, i per "fitxers d'utilització científica", els que contenen dades confidencials amb finalitats científiques a les quals s'han aplicat mètodes de revelació estadística a fi de reduir el risc que puguin identificar-se unitats estadístiques, conformement amb les millors pràctiques actuals.

S'entén per "mètodes de revelació estadística" les operacions que redueixen el risc d'identificar unitats estadístiques, que solen basar-se en la limitació de la quantitat de dades publicades o en la modificació d'aquestes.

Article 3 *Entitats d'investigació*

L'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat) podrà permetre l'accés amb finalitats científiques a dades confidencials de què disposa per elaborar i difondre estadística pública a entitats d'investigació reconegudes, vinculades o no a universitats públiques o privades, a investigadors que mantinguin una relació de serveis amb centres universitaris o entitats d'investigació dependents d'aquests i a entitats de dret públic dedicades al disseny, la planificació, la programació, el seguiment i l'avaluació de polítiques públiques.

Article 4 *Reconeixement de les entitats d'investigació i entitats de dret públic dedicades al disseny, planificació, programació, seguiment i avaluació de polítiques públiques que poden presentar projectes d'investigació*

4.1 El reconeixement de les entitats d'investigació es basarà en els següents criteris, enumerats de manera no exhaustiva:

- a) Objectiu de l'entitat descrit als estatuts o document equivalent, que ha d'incloure la finalitat de la recerca.
- b) L'accés a registres públics o privats que acreditin la suficiència investigadora, en particular l'accés a la llista d'entitats de recerca d'Eurostat.
- c) L'anàlisi de l'expertesa de l'entitat o de l'investigador per desenvolupar projectes d'investigació.
- d) La independència de l'entitat de recerca respecte als centres de decisió de l'organització a la qual pertany, si és el cas.

4.2 El reconeixement de les entitats de dret públic dedicades al disseny, la planificació, la programació, el seguiment i l'avaluació de polítiques públiques es farà sobre la base de l'anàlisi de la normativa de creació de l'entitat.

Article 5 *Els projectes de recerca*

Les sol·licituds d'accés a dades confidencials amb finalitats científiques les valorarà un Comitè de Govern de la Informació segons el grau de pertinència, rellevància i qualitat dels projectes i també d'acord amb el retorn que puguin oferir a la societat.

Els projectes de recerca hauran d'incloure:

- a) L'entitat d'investigació.
- b) El context i l'objectiu de la recerca proposada, la contribució a la literatura científica existent en l'àmbit en el qual s'inscriu el projecte i el potencial impacte en la millora de les polítiques públiques en termes de cohesió i benestar social.
- c) El programa de desenvolupament i el calendari d'execució del projecte.
- d) L'equip investigador i els seus mèrits acadèmics i professionals, així com les persones que es proposen amb accés a dades confidencials.
- e) Les necessitats d'informació amb justificació de les variables i l'abast poblacional.
- f) La referència a les raons per les quals els objectius de la recerca no es poden assolir sense l'accés a dades confidencials.
- g) Els mètodes que es proposen emprar per a la seva anàlisi i els resultats que s'espera obtenir.
- h) Les publicacions que es preveuen realitzar.
- i) Les mesures proposades per garantir la seguretat de les dades.
- j) El compromís de confidencialitat de tots els investigadors que tindran accés a les dades.

k) L'avaluació del retorn que el projecte pot oferir a la societat.

Article 6 *El Comitè de Govern de la Informació*

6.1 El Comitè de Govern de la Informació (CGI) és l'òrgan col·legiat de direcció i supervisió dels projectes i està integrat pels membres següents:

6.1.1 El president o presidenta, que és el director o directora de l'Idescat.

6.1.2 Els vocals següents:

Els sub-directors o les sub-directores generals de Producció i Coordinació, d'Informació i Comunicació i d'Administració i Serveis Generals de l'Idescat.

El delegat o delegada de protecció de dades de l'Idescat, que actuarà amb veu i sense vot.

Els o les responsables d'àrea de l'Idescat que determini el president o presidenta en funció de la naturalesa del projecte que se sotmeti a la consideració del Comitè.

El secretari o secretària, que serà un funcionari o funcionària adscrit a l'Idescat.

6.2 El Comitè de Govern de la Informació podrà incorporar eventualment altres membres, amb veu i vot, quan a criteri del seu president l'impacte social del projecte de recerca que es presenta a anàlisi sigui de valoració complexa. Aquests membres seran tots ells experts amb àmplies trajectòries i mèrits rellevants en els àmbits en què es proposi la recerca.

6.3 Quan el projecte de recerca sigui presentat per una institució que, d'acord amb els seus protocols interns d'actuació, n'hagi analitzat l'impacte en termes semblants als definits a l'article 5 d'aquest Decret, el Comitè de Govern de la Informació podrà fer seves les conclusions d'aquesta anàlisi i aprovar el projecte sense més tràmits.

Article 7 *Funcions del Comitè de Govern de la Informació*

Correspon al Comitè de Govern de la Informació:

a) Aprovar els projectes de recerca que es presentin sobre la base de l'anàlisi dels criteris que s'enumeren a l'apartat 2 de l'article 9 d'aquest Decret.

b) Analitzar els riscos que determinaran les mesures de seguretat a implementar.

c) Autoritzar, si s'escau, la posada a disposició de fonts d'informació i les condicions d'ús.

d) Fixar les condicions del tractament de la informació, vetllant especialment per garantir-ne l'ús correcte.

e) Aquelles altres funcions que, en el marc del govern de la informació disponible a l'Idescat, li assigni el president.

Article 8 Règim de funcionament del Comitè de Govern de la Informació

8.1 Règim de convocatòries:

El Comitè de Govern de la Informació farà una reunió, que podrà celebrar-se de manera no presencial, cada cop que s'hagin de valorar nous projectes d'investigació.

Hi haurà una reunió anual, que podrà celebrar-se de manera no presencial, per valorar la gestió dels projectes i preparar una memòria.

En qualsevol altre supòsit, es farà una reunió quan la proposi, raonadament, un terç del Comitè o el seu president.

8.2 El Comitè de Govern de la Informació podrà recórrer a informes tècnics interns i externs en suport a la presa de decisions.

Article 9 El procés d'accés a dades (AEQ). Aspectes organitzatius. La instrumentalització mitjançant conveni

9.1 L'entitat investigadora que pretengui accedir a dades confidencials amb finalitats científiques ha d'adreçar un escrit al director o directora de l'Idescat, acompanyat de la documentació especificada a l'article 4 d'aquest Decret.

Si es tracta d'un investigador o investigadora individual, caldrà aportar a més un escrit de l'entitat investigadora amb la qual manté una relació de serveis, en el qual es garanteixin de manera explícita el suport del centre investigador als treballs que es preveuen desenvolupar i les garanties de seguretat que aplicarà en el tractament de la informació.

9.2 El CGI valorarà els projectes i proposarà la seva acceptació o rebuig sobre la base dels següents criteris:

- l'anàlisi dels mèrits científics de l'investigador o de l'equip investigador,
- el potencial impacte acadèmic i social del projecte, tenint en compte especialment la seva dimensió ètica,
- el potencial del projecte en termes de millora de posicionament de Catalunya en àmbits qualificats de prioritaris,
- la contribució a la literatura científica existent,
- la contribució a la millora de polítiques públiques,
- la factibilitat i cronologia i l'estudi dels resultats probables,
- les mesures proposades per garantir la seguretat de les dades.

En el cas que la proposta d'ús de dades inclogui l'accés a diversos fitxers per al seu creuament, el CGI adoptarà les mesures de tot ordre que siguin necessàries per preservar la informació en termes de protecció de dades.

El Comitè de Govern de la Informació emetrà el seu parer als projectes en el termini dels tres mesos següents a comptar de la data de presentació d'aquests a l'Idescat. Aquest termini es podrà ampliar excepcionalment per un període igual en aquells casos en què el projecte revesteixi una especial complexitat.

9.3 Els compromisos relatius a la cessió i ús de les dades compromeses s'articularen mitjançant la subscripció d'un conveni entre l'Idescat i l'entitat d'investigació.

Això no obstant, quan el Comitè de Govern de la Informació entengui raonadament que les propostes d'accés tenen poc impacte en termes de risc pel que fa a la informació que s'ha de subministrar i aquesta procedeixi d'una única font, el conveni es podrà substituir per un compromís de confidencialitat, en virtut del qual l'investigador o investigadors s'obligaran a mantenir la confidencialitat de totes les dades a les quals accedeixin.

9.4 El conveni regularà les condicions en què l'entitat d'investigació pot accedir a les dades sol·licitades, en funció del risc definit i les característiques dels equips en què s'emmagatzemaran i tractaran les dades, les garanties necessàries de seguretat en el seu tractament i les mesures de control de la confidencialitat en tot el procés de transmissió i ús, en especial en la difusió de resultats.

A banda del contingut mínim definit a l'apartat precedent i del que, en cada cas, pugui establir el conveni per al cas que reguli, aquest inclourà sempre les mesures de seguretat i control d'accessos, les de gestió de seguretat de la informació i les dels riscos i controls de seguretat, així com aquelles altres previstes per al cas d'incompliment d'alguns dels compromisos per part de l'entitat investigadora.

També haurà d'incloure el compromís explícit de notificar a l'Idescat totes les publicacions que es facin dels resultats, totals o parcials, del projecte i de facilitar un exemplar de cadascuna de les publicacions.

9.5 La titularitat dels drets sobre els resultats dels projectes de recerca correspondrà a l'Idescat, sense perjudici dels drets sobre les publicacions acadèmiques que puguin correspondre als investigadors, d'acord amb el que estableixin les seves respectives institucions acadèmiques o el seu autor o autors. El centre de recerca facilitarà a l'Idescat els resultats del projecte amb anterioritat a la seva publicació per garantir la confidencialitat i la preservació del secret estadístic.

El centre de recerca i els investigadors podran difondre els resultats de la recerca esmentant l'Idescat com a titular dels drets. Per la seva part, l'Idescat esmentarà sempre els investigadors quan es faci referència als projectes de recerca i als seus resultats.

9.6 L'Idescat serà responsable de coordinar el creuament de les dades facilitades amb altres fonts d'informació, si és el cas.

Article 10 Protecció de les dades personals

Els mecanismes que pot utilitzar l'Idescat per garantir la protecció de les dades personals preveuen, entre altres, els elements següents:

- a) S'aplicarà sempre el principi de minimització de les dades, reduint al mínim necessari tant la cobertura poblacional com la relació de variables i la seva codificació, respectant la necessitat d'informació del projecte presentat.
- b) Per a cada projecte es farà l'anàlisi estadística de riscos de reidentificació, s'identificarà el risc corresponent en funció de les variables i les fonts utilitzades i s'aplicarà sempre el criteri de minimització de les dades.
- c) S'aplicaran tècniques d'anonimització o pseudonimització específicament per a cada projecte.
- d) Es podran introduir marques a les dades anonimitzades o pseudonimitzades per tenir-ne, en cas de fuga de dades o altres incidències, una correcta traçabilitat.
- e) El conveni subscrit inclourà sempre una clàusula que faci explícit el compromís de l'investigador o investigadors a no creuar les dades facilitades per l'Idescat amb altres dades, així com les mesures que s'adoptaran per garantir la seguretat de les dades personals.

Article 11 Mesures de seguretat tècniques i organitzatives adequades al risc a aplicar en els accessos per garantir la protecció de la informació

L'entitat d'investigació proposarà mesures d'ordre tècnic i organitzatiu intern adequades a la finalitat de preservar un ús correcte de les dades, que seran analitzades i aprovades pel CGI amb caràcter previ a l'accés.

Si les dades facilitades són dades pseudonimitzades, l'entitat investigadora haurà de garantir en tot moment que el seu tractament s'adequarà a les previsions de la normativa de protecció de dades.

L'Idescat farà accessibles les dades demanades mitjançant l'ús d'un canal segur.

Article 12 Destrucció física i lògica de les dades i formes d'acreditació

Un cop acabats els projectes de recerca, que s'identificaran amb una data certa al conveni subscrit, l'entitat investigadora haurà de procedir a la destrucció dels fitxers.

A aquests efectes, lliurarà a l'Idescat, en el termini dels dos mesos següents a la data establerta de conclusió del projecte, una certificació emesa per una entitat autoritzada que acrediti la destrucció del fitxer o fitxers utilitzats, així com la de qualsevol altra reproducció parcial o total de les dades, sigui quin sigui el suport material en què es continguin.

ESBORRANY